

Nh^ăng n^ăo nh^ă th^ă kh^ăng c^ă có nghĩa l^ă m^ăt ng^ăi ph^ăi nh^ăn nh^ăn d^ăn d^ă hèn. M^ăi ho^ăn c^ănh nh^ăn nh^ăn d^ău ph^ăi c^ă có c^ăái d^ăo l^ăy ho^ăc lý t^ăng trong đ^ăo.

Đ^ăi ch^ăng ta th^ăng th^ăy nh^ăng vi^ăc nh^ă b^ăng s^ăi tóc, nh^ăng đ^ăoi khi v^ăi kh^ăng nh^ăn nh^ăn d^ăo c^ă mà c^ăó th^ăd^ăn t^ăi nh^ăng sóng gió v^ăa tai h^ăa l^ăn. Ông bà ta thu^ăx^ăa x^ăa đ^ă có câu:

*"Ch^ănh là ch^ăng vàng
Ai mà nh^ăn d^ăo c^ăm^ăi d^ăang s^ăng thay"*

Ngày x^ăa, khi th^ăy T^ă-Tr^ăng mu^ăn xu^ăt chánh, đ^ăn t^ă t^ă Đ^ăc Kh^ăng Phu T^ă và xin cho m^ăt l^ăi đ^ă làm phép s^ăa mình.

Kh^ăng T^ă nói: "Bá h^ănh chi b^ăn nh^ăn chi vi th^ăng". (Trăm n^ăt chung g^ăc ch^ă có ch^ănh là cao th^ăng h^ăn h^ăt.)

T^ă Tr^ăng h^ăi :

"Hà vi nh^ăn chi" (T^ăi sao mà ph^ăi nh^ăn?)

Kh^ăng T^ă tr^ă l^ăi :

"Thiên tử nh^ăn chi qu^ăc v^ănh i. Ch^ănh h^ău nh^ăn chi thành k^ă đ^ăi. Quan l^ăi nh^ăn chi t^ăn k^ă v^ă. Huynh đ^ău nh^ăn chi gia phú quý. Phu ph^ăi nh^ăn chi chung k^ă th^ă. B^ăng h^ău nh^ăn chi danh b^ăt ph^ăi. T^ă thân nh^ăn chi v^ănh i a ho^ăn."
(Nghĩa là: Làm Vua mà b^ăt nh^ăn thì trong n^ăc kh^ăng có đ^ău tai h^ăi. B^ăc ch^ănh h^ău mà b^ăt nh^ăn thì n^ăn ngh^ăp l^ăn. Làm quan mà b^ăt nh^ăn thì ph^ăm ch^ăc s^ă thăng t^ăn. Anh em b^ăt nh^ăn v^ăi nhau thì nh^ăa c^ăa d^ăng giàu sang. Ch^ăng v^ăi b^ăt nh^ăn thì m^ăi th^ăng yêu d^ăng tr^ăn đ^ăi. B^ăe b^ăn b^ăt nh^ăn thì danh nghĩa ch^ăng h^ă. Cho b^ăn thân mà b^ăt nh^ăn ch^ăng lo tai h^ăa.)

T^ă-Tr^ăng h^ăi ti^ăp:

"B^ăt nh^ăn hà nh^ă". (Còn ch^ăng nh^ăn thì đ^ăng nào?)

Kh^ăng T^ă tr^ă l^ăi :

"Thiên t^ă b^ăt nh^ăn qu^ăc kh^ăng h^ă. Ch^ă h^ău b^ăt nh^ăn t^ăn k^ă xu. Quan l^ăi b^ăt nh^ăn h^ănh ph^ăt tru. Huynh d^ă b^ăt nh^ăn c^ăt ph^ăn c^ă. Phu-ph^ăb^ăt nh^ăn t^ănh y^ăs^ă. T^ă th^ăn b^ăt nh^ăn ho^ăn b^ăt tr^ă." (Nghĩa là: Làm Vua mà ch^ăng nh^ăn thì n^ăo c^ă ph^ăi tr^ăng kh^ăng. Là ch^ă h^ău ch^ăng nh^ăn thì h^ăb^ăi th^ăn m^ănh. Làm quan kh^ăng nh^ăn thì ph^ăi ch^ău h^ăinh ph^ăt. Anh em ch^ăng b^ăt nh^ăn nhau, thì tài s^ăn chia c^ăt, th^ă t^ăc ph^ăn ly. Ch^ăng v^ă ch^ăng nh^ăn thì t^ănh ngh^ăia s^ă phai l^ăt. C^ăn b^ăn th^ăn c^ăa m^ănh m^ăà ch^ăng b^ăt nh^ăn thì h^ăa ho^ăn ch^ăng d^ăt.)

Đ^ăc Kh^ăng T^ă gi^ăi nghĩa xong, th^ăy T^ă Tr^ăng ng^ăm ng^ău than r^ăng: Ph^ăi l^ăm, ph^ăi l^ăm, th^ăt l^ăa kh^ă thay n^ău kh^ăng "nh^ăn" thi c^ăng kh^ăo cho b^ăn ph^ăn l^ăam ng^ăo i.

"M^ăt đ^ău nh^ăn ch^ănh đ^ău l^ăanh" và kh^ăng ai có th^ă ph^ă nh^ăn đ^ăo c^ă nh^ăng m^ăt h^ău ích c^ăa ch^ănh^ăn trong đ^ăi s^ăng c^ăa con ng^ăo i. Tr^ăi cho m^ăi ng^ăo i m^ăi t^ănh, tôi là ng^ăo i tr^ăi sinh ra r^ăt tr^ăc t^ănh, kh^ă quay m^ăt làm ng^ăo tr^ăc nh^ăng vi^ăc kh^ăng đ^ăng và phi lý (d^ăi nhiên là theo nh^ăn xét ch^ă quan c^ăa tôi). Tr^ăi qua kinh nghi^ăm c^ăa đ^ăi s^ăng th^ăc t^ă, tôi ph^ăi nh^ăin nh^ăn là m^ăt ng^ăo i bi^ăt nh^ăn nh^ăn s^ă thành công d^ă dàng h^ăn v^ă m^ăi m^ăt : công danh, s^ă nghi^ăp, giao thi^ăp, quan h^ă ... Nh^ăng n^ăo nh^ă th^ă kh^ăng có nghĩa là m^ăt ng^ăo i ph^ăi nh^ăn nh^ăn đ^ăn đ^ă hèn. M^ăi hoàn c^ănh nh^ăn nh^ăn đ^ău ph^ăi có cái đ^ăo lý ho^ăc lý t^ăng trong đó. Tuy nhiên, ranh gi^ăi gi^ăa nh^ăn nh^ăn và nhu nh^ăo c^ă ch^ă cách nhau m^ăt s^ăi tóc và r^ăt kh^ăo mà ph^ăn bi^ăt. Nhu nh^ăo c^ă cũng nh^ă"nh^ăn" là m^ăt t^ă Hán-Vi^ăt có nghĩa là "m^ăm y^ău" (nhu là m^ăm và nh^ăo c^ă là y^ău). Theo v^ăn n^ăo c^ă th^ăng tr^ăm, nh^ăng đ^ăi thay dâu b^ăc^ăa cu^ăc s^ăng đ^ăd^ăy tôi ph^ăi nh^ăn nh^ăn đ^ă sinh t^ăn, đ^ăs^ăng đ^ăo c^ă bình an nh^ă có th^ă. Vì ch^ăt là h^ăt, là ch^ăm d^ăt ... "đa s^ă" ng^ăo i ch^ăt s^ă kh^ăng làm đ^ăo c^ă vi^ăc chi giúp thân, giúp đ^ăi ... Th^ăm thoát đ^ă ba th^ăp k^ă tr^ăi qua, v^ăi ni^ăm tin là m^ănh đang th^ăc t^ăp ch^ă nh^ăn và s^ăng m^ăt cách đ^ăng đ^ăn . Nh^ăng g^ăn đây, đ^ăc bài vi^ăt c^ăa m^ăt lu^ăt s^ă tr^ă đang sinh s^ăng t^ăi Sài g^ăon b^ăn kho^ăn v^ă s^ă nhu nh^ăo c^ăa dân VN. Tôi nh^ăin l^ăi tôi cũng nh^ă t^ăc^ă s^ă vi^ăc đ^ă qua . Có l^ăi tôi c^ăn ph^ăi t^ă xét l^ăi nguyên t^ăc s^ăng c^ăa b^ăn thân (principles of living) m^ăt cách nghiêm túc h^ăn vì có th^ă cu^ăc s^ăng c^ăa tôi đ^ă l^ăt qua ph^ăa bên ranh gi^ăi c^ăa s^ă nhu nh^ăo c^ă đ^ă t^ă lâu. D^ăo i đây là bài vi^ăt "Tr^ă l^ăi h^ăào kh^ăi Diên H^ăng" c^ăa Lu^ăt s^ă Lê Công Đ^ănh. (Bài vi^ăt này đ^ă đ^ăo c^ă đăng trong t^ă báo Pháp Lu^ăt t^ă Sài g^ăon ngày 5/3/2006.)

" L^ăch s^ă V^ăt Nam là l^ăch s^ă th^ăng tr^ăm c^ăa m^ăt ng^ăan năm nô l^ă gi^ăc T^ău, m^ăt trăm năm nô l^ă gi^ăc T^ăY.

Nh^ăng kho^ăng kh^ăc h^ăoa b^ănh h^ău nh^ăn ng^ăi. Sau 1975 n^ăm vui d^ăc l^ăp và th^ăng nh^ăt, v^ăi b^ăt bao máu và n^ăo c^ăm^ăt vô t^ăi đ^ăxu^ăng, đ^ăk kh^ăng kéo dài bao lâu. Đ^ăt n^ăo c^ă tri^ăn miên r^ăi vào kh^ăng ho^ăng, h^ăt kh^ăng ho^ăng kinh t^ă, đ^ăn kh^ăng ho^ăng đ^ăo lý và bây gi^ăc kh^ăng ho^ăng n^ăm tin. Đ^ău đó suy cho cùng có nguyên nhân n^ăi t^ăi t^ă ch^ănh s^ă nhu nh^ăo c^ăa m^ăi con ng^ăo i ch^ăng ta.

B^ăn ng^ăan năm l^ăch s^ă đ^ăk^ăt n^ăo i t^ăng cá nh^ăan th^ănh m^ăt dân t^ăc, hun đ^ăc n^ăen khát v^ăng Đ^ăi V^ăt, đ^ăa ch^ăng ta đ^ăi h^ăt ch^ăn th^ăng này đ^ăn th^ăng l^ăi kh^ăac, giàn^ă l^ăi đ^ăc l^ăp t^ă ch^ă và th^ăng nh^ăt giang s^ăn v^ă m^ăt m^ăi. Thành t^ău l^ăy có đ^ăo c^ă là do s^ă qu^ăt kh^ăi c^ăa h^ăào kh^ăi Diên H^ăng qua

các th^ui d^ui.

T^uc thay khi chuⁿb^u b^uc vào n^un th^{ai} b^{inh} th^unh tr^u, s^u nhu nh^uc d^a th^u ch^u cho tinh th^un qu^ut kh^ui! K^o th^ub^u n^uc ra d^ui, tr^un tr^{an}h. Ng^u i th^u l^ui nh^un nh^uc, muⁿ phiⁿ. B^un c^u h^ui th^ua d^up thi th^us^u d^ui b^ui, b^un giang s^un chung th^{an}h m^ui riêng t^ub^{eo} b^u.

Vì nhu nh^uc, ch^ung ta kh^ong d^{am} ph^un kh^{ang} th^{oi} h^uch s^{ach}, nh^ung nh^uu c^ua l^up quan l^ui m^ui, ch^up nh^un d^ung t^un v^u t qua tr^ung^ui. Đ^on khi nhin l^ui, qu^uc n^un tham nh^ung v^a quan liêu d^a lan tr^{an}, b^ut tr^u.

Vì nhu nh^uc, ch^ung ta che tai kh^ong d^{am} nghe l^ui n^oi ngay th^ung, m^uc n^hien dung t^ung s^ud^ui trá v^a xu n^unh. Đ^on khi b^ung d^uy, d^uo d^uc d^asuy d^ui, khó s^ua.

Vì nhu nh^uc, ch^ung ta h^{ai} l^ong v^ui nh^ung g^ui đ^{ang} có, c^utin v^ao s^u n^u d^unh g^u t^uo, d^um mⁱⁿh v^ao nh^ung l^uh^ui v^onghĩa liênniên. Đ^on khi ngh^ui l^ui, xung quanh d^ad^uy d^uyung nh^ut, kh^ong c^on thu^uc ch^ua.

Vì nhu nh^uc, ch^ung ta b^ut m^ut tr^ulc^unh^ung b^ulc^u dⁱv^ub^{ao}c^ua c^oác d^{an}t^uc l^{ang}g^ung. Đ^on khi t^unhng^u, s^u t^ut h^uu qu^urō ràng, kh^ong c^on c^umay r^utg^un kho^ung cách.

Đ^oche g^uu m^uc c^um do nhu nh^uc, kh^op n^ui ng^ul^ui ta k^unhau nghe nh^ung bài v^echâm b^um ho^uc l^un t^ung d^eb^uuchuy^un cung đⁱⁿh t^ui t^u, nh^ung l^ui trong ... quán nh^uu! Chí khí k^uu "s^uphu B^uc H^ua" l^uys^ugiúp ích d^ulc^ug^ui cho công cu^uc ch^un h^ung d^ut n^ulc^uđ^{ang}lúc c^un hào khí Diên H^ung n^unm^ux^ua?

Muⁿch^un h^ung d^ut n^ulc^utrong v^un h^ui ng^un n^unm^ucó m^ut n^uày c^un ph^ui r^ub^us^unhu nh^uc d^o. Muôn ng^ul^ui xin h^{ay}n^um tay l^ui, ch^ung^us^us^uh^{ai}, c^ongt^un v^uphía tr^ulc^u, mayra khát v^ung Đ^oi V^utm^ui có c^umay b^un th^{an}h h^un th^uc. Xin d^ung d^us^unhu nh^uc c^ua nh^ung cá nh^uan tr^uth^{an}hs^ub^uc nh^ulc^uc c^ua c^um^ut d^{an}t^uc."

Bài vi^ut l^utrên c^ua lu^uts^uLê Công Đ^onh c^ong d^ađ^ulc^uBBC trich d^ang l^ui v^ađa s^unh^ung ý ki^un ph^un h^ui d^ung thu^un v^ui nh^un x^et c^ua anh. Có m^ut s^uý ki^un n^oi r^ung d^ung ch^u"nhu nh^uc" (m^um y^uu) là kh^ong đ^ung, là m^ul^uc^udân t^uc, mà ph^ui là "nh^un". Nói khác là dân VN đ^{ang}"nh^un" d^uch^um^ut ng^uay mai t^ul^ui s^{ang}h^un. M^ui ng^ul^ui có quy^un có nh^un x^et riêng c^ua mⁱⁿh. Cho tôi th^utôi đ^ung ý v^ui lu^uts^uLê Công Đ^onh, vⁱxài ch^unh^un d^ubi^un minh cho nh^ung th^{an}ph^un con giun b^ud^un xéo th^ut^un t^ung lý l^uđ^ub^uo v^ul^ung n^uày nghe kh^ong có h^up lý v^athuy^ut ph^uc l^um. Nh^ung d^ulu^uđ^{ang}nói nh^ut l^uđây là bài vi^ut n^uày d^ulc^ud^ang công khai trên m^ut t^ubáo trong n^ulc^ucho n^{en}dù có đ^ung ý v^ui lu^uts^uLê Công Đ^onh hay kh^ong, th^ut ch^ung ta c^ong ph^ui d^unón kh^{am}ph^uc s^ucan d^um c^ua anh Lê Công Đ^onh. M^uc dù anh kh^ong ph^ui là ng^ul^ui d^utiên v^ult qua s^unhu nh^uc c^ua b^un th^{an}d^unói l^{en}ti^ungnói l^ungtâm. Đ^ot n^ulc^uVN c^un th^{em}nhi^ung^ul^ui nh^ulu^uts^uLê công Đ^onh.

M^ut s^uý ki^un ph^un h^ui n^uêu l^{en}s^ukh^ockh^otb^{eo}nh^uh^ui ngh^uDiên H^ung d^ui Tr^un d^ulc^ut^uch^uc d^ulc^us^uch^ud^uo c^ua nh^ung l^unh^ulanh d^uot^utai ba, có uy tín nh^uH^ung Đ^oo V^ung, và là d^uch^ung g^uic^ung^ul^ui x^emn^uen^uđoàn k^ut v^ad^ung l^ong g^uia d^unc^unh^ung d^aco s^un d^o. C^on "h^ui ngh^uDiên H^ung" d^ui n^uay th^ut d^uch^ung b^uo quy^un (hay n^ui x^em). N^os^ud^ulc^ut^uch^uc d^uâuv^aai s^ulà ng^ul^ui ch^utri? "M^ut d^ong n^ulc^unh^ucó th^ucu^un tr^oi c^um^ut n^uuic^uát, nh^ung m^ut h^on d^uá nh^uth^uv^un n^um hiênn^ungang g^uia l^ongcon su^uil^un". N^ou ch^unói là "n^{en}l^{am}" th^oi ch^ua c^ođ^um^uph^ui "bi^ut cách l^{am}th^unào" d^ubi^un n^uuic^uát hay nh^ung h^ut c^uát r^ui r^uth^{an}m^ut kh^ui d^á?

Có l^ă v^an d^ă chính hi^{nh}n nay cho m^ăi ng^ăo i có t^ăm l^ăng v^ai d^ăn t^ăc và đ^ăt n^ăo c, m^ăi ng^ăo i m^ăt vi^{en} g^ăch ti^{nh}p tay nhau làm th^ă nào cho d^ăn ch^{ung} nhìn ra "s^ă th^ăt th^ăi nát" c^ăa chính quy^ăn c^ăng s^ăn th^ăi ng^ăo i d^ăn s^ă v^at qua s^ă nhu nh^ăc c^ăa chính h^ă. Khi l^ăc l^ăng d^ăn đ^ău m^ănh đ^ăn m^ăt m^ăc nào đó, c^ăng quy^ăn kh^ăng th^ă và kh^ăng dám đ^ăan áp n^ăa có l^ă d^ăn t^ăc VN m^ăi th^ăy đ^ăc ánh sáng c^ăa d^ăn ch^ă t^ă do ch^ăn ch^ăn.

l^ăvào th^ăi đ^ăm n^ăày, dù d^ăng ch^ă nào đ^ă di^{nh} t^ă hi^{nh} tr^ăng c^ăa d^ăn VN (d^ăn t^ăc VN nh^ăn nh^ăn hay d^ăn t^ăc VN nhu nh^ăc) th^ăi s^ă ng^ăo i d^ăn c^ăn đ^ăs^ăc "nh^ăn nh^ăn" hay s^ă ng^ăo i d^ăn ch^ăa v^at qua s^ă "nhu nh^ăc" (c^ăn m^ăm y^ău) d^ăng nh^ăv^an c^ăn chi^{nh}m đ^ăs^ă trong d^ăn ch^{ung}. Nh^ăng dù ho^{an} c^ănh th^ă nào th^ăi c^ăng ch^ă có m^ăt con đ^ăng đ^ăi cho nh^ăng ng^ăo i có t^ăm l^ăng v^ai đ^ăt n^ăo c là "t^ăn nh^ănh l^ăc tri thi^{en} m^ănh". C^ău mong m^ăi vi^{et} may m^ăn và thu^{en} l^ăi cho nh^ăng ng^ăo i đ^ăng c^ăng hi^{nh} t^ăm l^ăc c^ăa m^ănh vì t^ăng lai c^ăa qu^ă h^ăng t^ă qu^ăc "ch^ăn c^ăng đ^ăm m^ăm". V^an n^ăo c m^ănh tr^ăi s^ă chuy^{en} theo chi^{nh}u h^ăng t^ăt cho d^ăn t^ăc và đ^ăt n^ăo c Vi^{et} Nam.

(TTL/TCT/MAI/ August 16, 2006)

o 0 o

Tâm, Nh^ăn, Nhu

Bó g^ăi n^ăm co ngh^ăn m^ăch Tâm
Tu^{en} ho^{an} ch^ăng đ^ăng máu r^ăm
Non cao c^ăt đá leo đ^ău t^ăng
B^ăn r^ăng đeo g^ăng l^ăi trí h^ăam
Nh^ăn ng^ăo i ng^ăo i ch^ă ôi quá l^ăn (1)
Nhu xu^{oi} đ^ăng d^ăi th^ăt là nh^ăm (2)
Trăm ph^ăn c^ăng t^ăi vì ta d^ă
B^ă h^ăp đ^ănh th^ăi ph^ăi ráng cảm !

TTL

Nh n Nh n V  Nhu Nh c

T  Gi c: L c Long
Ch a Nh t, 06 Th ng 6 N m 2010 09:51

- (1) Nh n (nh n) treo ng c
- (2) Nhu (nh c) bu ng xuôi